

verkligen lyckas att vara det. Blotta begäret att okänd se kan icke vara det, som läcker hela världen.

Denna jemnförelse mellan den stora masqueraden i världen och den lilla i Operasalongen skulle kunna fortsättas ännu länge och finnas träffande i oändligt flera saker. Hvad vore icke t. ex. allt att säga om slagsmålen vid luckan, för att få inträdeskorten till skådebanan! om Fru Fodring och Lyckans gudinna! om så många förberedande anstalter! Med ett ord: Opera-masqueraderne äro världens lopp i sammandrag — och därför vill hela världen dit. Kanske läcka också några märkliga anomalier. Man har t. ex. vanligen sett diplomatiken demasquerad.

(Forts. e. a. g.)

Samtal imellan Argus och en Menniska.

(Slut fr. N:o 63.)

Argus. Om allt detta är upriktigt eller elakt, bekymrar mig icke. Om man tror mig hafva rätt eller orätt, bekymrar mig lika litet. Endast man icke tvillar, att jag är mina motståndare öfverlägsen och kunde krossa dem, om jag ville; så är mitt ändamål vunnet. Och jag frågar Er: vore väl detta möjligt, den stund jag nedlät mig att mäta mina krafter?

Menniskan. I allt har Ni rätt. Vakta Er att förledas af edra svaga fienders utmaningar. Om de gäcka och betvifla er tankegåfva; så visa världen i stället er beläsenhet. Pryd med en mängd af lärda namn allt, hvad Ni *skrifver*. Förakta, såsom sig hör, hvar och en, som vill pröfva, om Ni *tänker*, om Ni förstår något af hvad Ni läser och afskrifver — och Ni kan vara trygg, att man beundrar Er.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Det redan omtalade circulaire, som Kejsaren af Ryssland skall hafva låtit utgå till de stora magterna, berättas innehålla hufvudsakligen, att H. M. väl sett, att ingen tidpunkt vore mera gynnande för ett krig med Turkarna, då allmänna tänkesättet i hela Europa vore för det; men att H. M., hvars högsta omsorg alltid varit fridens bibehållande i Europa, skulle nu äfven bibehålla den, om de Europeiska magterna vidtog skyndsamma utvägar för att tvinga Porten till beviljande af ändamålsenliga garantier, hvilket gjorde öfverflödiga de mått och steg, dem H. M. annars funne sig föreskrifva af sin kronas ära och sitt nit för religionen. Denna notes ankomst till Wien skall hafva föranlett Metternichs resa till Hannover, där han säges hafva med Marq. Londonderry öfverlagt om gemensamma snara åtgärder hos Porten. — I Frankrike talar man om en congress nästa vår.

I Moldau och Walachiet ankomma dögigen Turkiska förstärkningar. Ryska arméen vid Pruth utgjorde, i slutet af October, blott 120,000 man; men i Ukraine lärer hafva stått 200,000. Mellan Turkiska Öfverbefälhafvaren (i Jassy) och Ryska höggvarteret växlades tidt och ofta courierer. — Från Warachau berättas, att fråga är om en stor del af Polska arméens mobiliserande till en observations-corps, i händelse af krig med Turkiet. Polackarne dela Ryssarnas ifver mot Turkarna.

Turkarnes belägenhet försvåras genom kriget med Persien. Nyaste underrättelser intyga, att det verkliga utbrutit. Turkarne hade redan förlorat en slagting, och Perserne voro färdige att inrycka i Bagdad. För att mota dem, hade Porten, genom 30 courierer, som afgingo från Constantinopel d. 25 Oct., i alla asiatiska provincier upmanat till resning i massa.

Dessa underrättelser äro directa från Constantinopel af sistnämnde datum. Ännu nyare öfver Frankrike (af d. 11 Nov.) innehålla ingen ting bestämdt härom, utan blott att Porten, som höll på med några Örlogsskepps byggande, var ärdig att låta en mäktig härsmagt upbryta från Rumelien till Morea, och att, om Turkarne blott vore säkra från en annan sida (Persien?), vore intet tvifvel, att de ju komme att taga en förfärlig hämnd på de olyckliga Grekerna. Om Capudan Pascha utlopp och förenade sig med den redan ute varande flottan, skulle han först anfälla öarna i Arkipelagen.

Om några nyare händelser mellan Turkiska och Grekiska flottorna vet man icke; endast detaljer och rättelser, i fråga om de redan kända. Sla-

get d. 12 Oct. stod 10 a 12 Ital. mil söder om Zante. Kanonaden bördes tydligen dit. Grekerne afskuro en Algierisk brigantine och jagade den på strand, men blefvo, vid Turkiska hufvudflottans ankomst, tvungne att vika; man såg dem, 25 segel starka, med fulla segel passera Zante-kanalen. Turkarne förföljde på afstånd, men ankrade på Zante redd, emedan natten nalkades och vinden var vidrig. Dessa Grekiska fartyg utgjorde blott en del af flottan, hvars linea Turkarne genombrutit. Den andra jagades till Arkadiska viken. Grekerne togo väl några fartyg; men slagningen synes dock hafva varit till deras nachedel. — De fartyg, Turkarne förstörde i Lepantoviken, voro 60, dels däckade, dels odäckade båtar; 30 öfvergifna coopverdie-skepp bortförde de i släptåg. Galaxidi brändes, och dess 10,000 invånare irra, hämndlystne, i Parnassos's bergskrefvor. Från Corfu berättas, att fartygens borttagande kostat mycket blod, emedan Grekerne från landet försvarade dem. Ett dylikt försök mot Mesolongi misslyckades, då motståndet var för häftigt och underrättelse inlopp om (den 200 segel starka) Grekiska förbunds-flottans annalkande. Denna flotta hade sedermera delat sig, så att 80 skepp kryssade på andra sidan om Cerigo, 146 skepp på denna sidan om Cerigo och 28 skepp utgjorde ett avant-garde. Detta var det, som mötte Turkiska flottan vid Zante, då hon kom ut från Lepantoviken, och angrep henne, oakadt hennes stora öfverlägsenhet. Ändock lyckades Jet Grekerna att afskära 15 Turk. skepp, hvilka dels strandade, dels sänktes eller togos, så att blott 40 Turk. skepp hunno Zante. Drabbningen varade 10 timmar.

Angående Tripolitizas intagande berättas, att Panagiotis Kephala d. 6 Oct. märkte tillfället vara gynmande till en storm, öfvertalade sina krigare att våga den, sjelf steg up på muren och planterade Phoenix (korsets fana) där. Flera Spetzioter och Hydrioter följde honom, togo genast ett batteri och vände kanonerna åt staden, under det Peloponnesierne inträngde genom de sprängda portarna. Turkarne ville försvara sig i husen; allt fler Greker inträngde; striden varade från middagen till aftonen, 300 Greker föllo; alla Turkar sprungo öfver klingan; endast de anseddaste anförare, deras suite och och två harems skonades. Alla Turkar, som ville försvara sig i husen, upbrändes. Grekerne omfamnade hvarandra och lyckönskade sig till segren. Staden plundrades; segrarne fingo stort byte. Kolokotliron var deras anförare. Äfven Akrokorinth är eröfradt. Där fingo Grekerne mycket vapen, munition och guld, lika-

som i Tripolitza, där Turkarne samlat proviant för hela vintren.

D. 14 Sept. hafva alla befälhafvarne på Morea erkänt provisoriska regeringen och agera efter dess befallningar. — Jussuf Pascha hade, i början af October, ännu icke fått mer hjälp än 5000 vekliga asiater, bland hvilka dessutom pesten skall finnas.

Angående Grekernas seger vid Thermopylae öfver de mot Beotien och Peloponnesus tågande Turkar berättas följande. Af de fyra Paschar, som anförde denna armée, dog den förnämste, Bekir Pascha, i Larissa, innan det kom till drabbning. Hans folk drog sig då tillbaka och skingrades; men de tre öfrige Pascharne med 5000 man fortsatte sitt tåg mot Zeituni, hvarifrån de på tre dagar framryckte till Thermopylae. Från byn Molos läto de recognoscera Grekernas ställning, genom 300 man, hvilka dock d. 5 Sept. blefvo af Grekerna läskade in på ett bakhåll och förstörda, på 60 man nära. Följande dagen framryckte hela Turkiska styrkan, i afsigt att genombräta Grekernas linier och passch, men fann käckt motstånd. Trällningen var ganska envis och båda arméerne i jemnt handgemäng. Ändtligen fingo Grekerne öfverhand; mer än 1200 Turkar lägo på platsen; 30 proviantvagnar föllo i de segrandes händer, jemte 7 kanoner, mycken munition, 17 fanor, alla trummor, många prägtigt munderade hästar och en mängd andra saker. Memin Pascha föll för Capt. Guras egen hand; Saim Pascha blef sårad och irrade omkring i skogarna, med de öfverblifna, af hvilka man hoppades få skulle undkomma.

Candias invånare hafva i största enighet utsatt en centralregering hvilken genast valde en diktator för ett halft år. Candioterne innehafva hela ön, utom två fästningar. Man erinrar sig, att öns eröfring kostade Turkarna 24 år och 200,000 man, under en af deras största fältherrar.

På nästa årsgång (eller från och med N:o 72, till och med N:o 176) af denna tidning kan prenumereras, i Landsorterna på alla postkontor samt i Stockholm, på Deleen et Cis bokläda, med 3 R: d 16 sk. b:co. I landsorterna ökas priset med de af Kongl. Maj: t i nåder föreskrifna arfvärdet till postverket samt afgiften till kronan, tillsammans 2 R: d 32 sk.

Hvarje nummer af tidningen kommer att utgöra ett halft ark. Stilen blifver i hela tidningen lika med den, som ut är vanlig i nyheterna; hvarigenom nära en half gång mer text går in på hvarje sida, som förut varit tryckt med den grofva stilen, då två sidor af den förra utgöra nära lika mycket som tre af den sednare. Några mindre ändringar i planen skola, hoppas man, vinna prenumeranternas bifall.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 10 December.

Om Universiteternas jurisdiction.

I anledning af klagomål däröfver, att Upsala stads styrelse, såsom delad mellan två auctoriteter, den Akademiska och den borgerliga, icke kunde handhafvas med nog drift och ordning, hade Kongl. Maj:t i nåder tillförordnat en Comité, för att utlåta sig öfver jemkningar, som kunde anses nödige i de Akademiska constitutionerna. Denna Comité inkom, för något öfver ett år tillbaka, med sitt utlåtande, hvilket, tillika med Consistorii Academici i Upsala betänkande och andra till ämnet hörande handlingar, nu blifvit tryckt. Dessa handlingar förtjäna att närmare skärskådas. Man påminner sig, att ämnet för några år sedan offentlig debatterades och väckte upmärksamhet. Nu kan det fullständigare fattas, sedan dessa rikhaltiga handlingar kommit i allmänhetens händer.

Kortare och klarare begrepp om Universitetets ursprung i allmänhet och om Upsala universitets historia i synnerhet kan man svårligen få, än i Comitéens ofvannämnde utlåtande. Comitéen hade, från både Consistorium Academicum och Lands-Cantzliet i Upsala, infordrat de stadganden och handlingar, som angå Universitetets constitutioner och styrelse.

År 1476 utgaf Påfven Sixtus IV stiftelsebref för ett *Studium Universale* i Up-

sala, sådant som det i Bologna. Erkebiskopen skulle då och städse framgent vara verkets Cantzler, och alla Magistrar, Doctorer och Studerande tillgodonjuta alla möjliga förmåner och rättigheter, som voro eller framdeles kunde blifva beviljade det Bolognesiska Studium. I Sten Sture den äldres bref af d. 2 Julii 1477 förordnas, att Rector skall vara de till Akademiastaten hörande personers domare i allahanda saker, "kyrkones ingjälder och jordaträtor undantagande." Dessutom förunnas Universitetet "alla sådana privilegier och friheter, som Konungen af Frankrike gifvit och undt hafver Universitati i Paris."

Huru universitetet förföll, men af Carl IX, såsom Riksföreståndare, åter uprättades, är bekant. Angående jurisdictionen stadgades hufvudsakligen, att de till Akademien (Collegium) hörande personer ej skulle "dömas, häktas eller straffas af andra, utom vid grofva brott, då förbrytaren skulle föras till Collegii fängelse och sedan å de nästa tre dagar af Akademien ransakas och sedan levereras verldsliga domaren i händer." Rector och Professorer, med Erkebiskopens, Cantzlerens och de andre Biskopars råd och samtycke, kunde afsätta en försumlig Professor. Denne kunde dock vädja till alla Biskoparnas och allmännelige Klerkers af alla landsändar eller deras fullmäktiges ransakning och dom, dock när-

varande, på Konungens vägnar, någre af Riksens Råd. — Gustaf Adolfs stadfästelse d. 29 Nov. 1612 å Carl IX:s privilegier innehåller ej något nytt stadgande. Efter Svea HofRätts inrättande, förordnade Konungen 1615, att ock Upsala Akademis saker, som ej där kunde slitas, skulle af HofRätten uptagas. Då Konungen sedermera år 1624 skänkte Akademien åtskilliga sina arfvegods, förordnade han, att Kronans fogdar, läns- och fjerdingmän icke skulle hafva något att bjuda öfver bönderna eller den tillika anslagne kyrkotionden, utan blott Akademie Rättmästaren ägde att därmed "handla och laga" och därför göra räkenskap.

I Gustaf Adolfs nya privilegier af d. 25 Junii 1625 stadgades, att alla mål, civila och criminella, då de röra Academiens personer inbördes, deras hustrur, barn eller hjon, skola, undantagande crimen læsæ majestatis, ransakas och dömas af Consistorium Academicum; men köp, jordetvister, arf, utestående gäld och annat slikt, slites och dömes på Rådstufvor och ting, efter Sveriges lag, antingen de angå Academiepersoner inbördes, eller någon annan är med dem intresserad. Alla saker och akter, som kunde begås mellan Akademiepersoner på en dagsresa nära staden, hörde under Consistorii domvärjo. Cancellarens magt synes hafva blifvit utvidgad och Erkebiskopen förordnades till vice Cancellor. Gränserne mellan Academiens och stadens styrelser bestämdes.

D. 22 Dec. 1646 gaf Drott. Christina en förklaring öfver privilegierna och bestämde till 6 mil den föreskrifna dagsresan omkring Upsala. Consistorii domsrätt öktes i så måtto, att skuldfordringar, arfskiften, m. fl. civile mål, hvari Akademiepersoner voro svarande, skulle höra till Consistorium. — År 1648 lemnades obesvarad

en förfrågan, huruvida Senatus Academicus ägde döma studerande Adelsmän.

De ännu gällande constitutionerne för Upsala Akademi blefvo af Kon. Carl X utfärdade d. 27 Julii 1655. Domsrätten öfver Akademiepersoner (hvaribland räknas Academiens Bokhandlare, Academiens och hans boktryckare, två Akademiebokbindare m. m.) så i civila som brottmål tillhör Consistorium. Gröfre brott, hvilka straffas med lifvets förlust eller med lems afhuggande och stympande, undersökas och dömas väl af Consistorium, men communceras Cantzleren och hänskjutas till Konungens högsta Nämnd. Crimen læsæ Majestatis är dock Kongl. Maj:ts eget skärskådande och dom förbehållet. Cantzleren äger pröfva Consistorii domar, stadfästa, ändra (efter Consistorii hörande) eller återförvisa. Mål, som till honom vädjas, skall han afdöma, med två nära boende Biskopar och två af Konungens Högsta Nämnd eller af Rikets högsta Collegier. Tvister mellan Akademiska personer, som ej kunna af Rector och Senatus biläggas, skall han undersöka och slita. — Consistorium Minus (Rector och fem Professorer) afdömer mål, som ej stiga till 45 dalers värde. Cons. Majus (alla Professorerne) dömer öfver lärare, som anklagas för deras lära eller leverne, och afgör mål, som angå mer än 45 daler. Rector utgör ensam en under rätt, som afdömer mindre mål. Från Cantzleren vädjas icke, utan inkommes till Kongl. Maj:tt med böneskrift. I öfrigt öfverensstämma dessa constitutioner med hvad förut varit stadgadt. (Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Ännu hafva de om krig mellan Ryssland och Turkiet utspridda rykten icke bekräftat sig. Österreichische Beobachter tviflar på äkthe-

ten af Sultans firman om alla musulmäns beväpning mot "sina trolösa fiender". Om han ock icke lyckas att bevisa, det denna firman är understucken, torde dock Turkiska folket snart önska, att det kunde bevisas. Turkarnes mod eller öfvermod begynner sjunka. De af Ali och Grekerna vunna fördelar bekräfta sig. Deras resning har vunnit fasthet, genom Portens upbrusande vrede vid dess utbrott. Patriarkens och Prästerskapets mord tvang de andelige, som alltid kräpit för magten, att förena sig med folket. De i Constantinopel utspridda rykten om segrar öfver Grekiska flottan hafva icke bekräftat sig. Från alla sidor inlöpa oroande underrättelser. Paschan af Akre har, genom förstörande af en Kåtholsk kyrka på berget Karmel, upretat Maroniterna, hvilka vägrat att utlemna sina vapen och svärligen lära kunna med våld kufvas, emedan de äro i stånd att sätta i fält 50,000 beväpnade. Druser och andra folkstammar på Libanon och i Syrien synas vilja afkasta oket. Stridigheterna med Persien taga en allvarsam natur. Deras och Kärdernas inbrott på Bagdads område ansågs i början för ett privat gräl; men saken har fått ett annat utseende, sedan ännu en Persisk armée inryckt på norra Turkiska området. Redan d. 25 Oct. försäkrades i Constantinopel, att fästningen Wan blifvit intagen, att Jussuff Pascha blifvit slagen och att Segrarne ej stodo långt ifrån Erzerum. Persiska arméerna skall bestå af Kisilbascher, ett gränsvolk, Turkarnas äldsta och envisaste fiender. Den nu regerande Persiska dynastien härstammar från detta folk. Märkvärdigt är, att imman man i Wien hade directa underrättelser om kriget med Persien, hade man der Franska blad, som omtalte den Persiska krigsförklaringen. Detta kan förklaras deraf, att ingen i Constantinopel vågar meddela underrättelser, som äro ofördelaktiga för Porten. Sjelfva folket där viste ännu ingen ting om Persernas inbrott, ehuru Porten redan i några månader kände, det de rustade sig vid Armeniska gränsen. Men man ville icke utsprida en nyhet, som skulle nedslå Turkarna och gifva Grekerna nytt mod. Den 19 Oct. erhöi Divan säkra underrättelser, att Kron-Prinsen af Persien (Turkarnas afsvurna fiende och Ryssarnas vän) infallit med 100,000 man i Armenien, vid Kars, redan framfrängt till Armeniens hufvudstad Erzerum och besatt staden. Perserna kunna obehindradt framrycka i hela Natolien, emedan största delen af de disponibla Asiatiske trupparna redan är på denna sidan af Bosphoren och på marsch till Donau. Armenianerna, Grekernas trosförvandter, lära icke göra motstånd. — Paschan af Damascus, som blifvit kallad till Constantinopel,

för att emottaga ett öfverbefäl i Europeiska Turkiet, har fått contraordres, emedan nya faror hotade Porten ifrån Arabiska sidan. Alla dessa vedervärdigheter hafva nedslagit Turkarna; en modlös förbittring herskar, men hos Sultan råder alltid samma egensinnighet, snålhet och jemnt växande fanatism. Porten söker Englands hjelp och Lord Strangford har nu lika stort inslytande, som Fransmännen förr och Ryssarne nu senast ägt. Ändock har icke han, mera än de, kunnat förskaffa sitt lands köpmän de summor, de hafva att fordra af Turkarna. I Divan skola herska två partier: det ena bestående af Stor-Viziren, Reis effendi och alla de förständigaste män, är för freden; Kapudan-Pascha och andra, till hvilka Sultan mest lutar, för kriget. Janitscharerne fordrade högre sold och deras häftighet hade blifvit dämpad genom fleres afrättande. Morden på Grekerna hade något aftagit. Handeln var alldeles död; penningarne voro ur rörelsen, Pascharne, hvilka alla rusta, inskickade ingen ting till skattkammaren. Den spannmål, som man upköpt eller kvarhållit, betalades icke. På detta sätt förlora Ryssarne fyra millioner Piaster. Alla, till och med Turkarne sjelfva, önska Ryska Ministern tillbaka. De Grekiska handlande i hufvudstaden hafva måst återlemna sina, dels af utländska Ministrar, dels af Porten sjelf utfärdade handels-patenter, så att de nu äro utan allt skydd. Ankomsten af Ryska skepp uti Bosphoren har icke bekräftat sig, så att övissheten, i afseende på förhållandet till Ryssland, icke blifvit skingrad.

Lord Strangford har till Ryska Utrikes-Ministern, Grefve Nesselrode, skickat ett memorial, för att understödja Reis effendis till Petersburg afsända note. Kejsaren befallde då, att Ryska Ultimatum skulle meddelas Engelska Hofvet, med förklaring, det Hans Maj:ts ifrigaste önskan vore, att Lord Strangford, med sitt öfvervägande inslytande, måtte kunna förmå Porten att bifalla Ryska vilkoren. Om godt förstånd mellan Österrike och Turkiet har man det bästa hopp, sedan Ambassade-Secretären Hussard ankommit till Constantinopel. England och Österrike synas i en gynnande sinnestämning för Turkarna, och det tros, att Frankrike följer samma system. Ryska Garderne hafva, efter Kejsarens återresa till Petersburg, gjort en rörelse åt Minsk och söder.

På Cypern äro alla Christna utrotade och ön bebos af 50,000 Turkar. Endast de Greker, som kunnat undkomma genom flykten, hafva blifvit räddade. En mängd åkerbrukare hafva flytt till Egypten och med mycken hulldhet blifvit emottagna af Paschan, som tilldelar dem landsträckor att odla,

